

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Äldreplan 2024-2027

Plan

Diarie-/dokumentnummer:	KS2023/1562
Beslut:	KS 272/2023, 2023-10-18
Ersätter tidigare beslut	Kommunstyrelsen 2020-11-18 § 332/2020
Giltighetstid:	2024-01-01 t.o.m. 2027-12-31
Dokumentansvarig:	Lena Arnfelt sektorchef Trygghet och Stöd
Senast uppdaterad av:	Johan Sjöholm

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Relation till andra styrdokument	3
3. Syfte.....	3
4. Mål och viljeinriktning	3
5. Nulägesanalys.....	4
6. Indikatorer	5
7. Prioriterade områden och insatser	6
Boende	6
Hälsa	7
8. Levandegöra	8
9. Uppföljning.....	8

1. Inledning

Äldreplanen är en del av arbetet med att utveckla ett socialt hållbart Kungälv. I planen konkretiseras områden av programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap som ska skapa förutsättningar för ett gott liv för Kungälvs äldre.

Kommunens arbete bygger på samverkan mellan samtliga sektorer i kommunen, andra myndigheter, näringsliv, lokala aktörer och föreningar. För att bedriva ett effektivt arbete krävs engagemang och samverkan från hela samhället.

2. Relation till andra styrdokument

Planen är hierarkiskt underordnad programmet Social hållbarhet – ökat innanförskap.

- Program Social hållbarhet – ökat innanförskap är ett långsiktigt och visionärt dokument med sju målområden för Kungälvs kommuns arbete för social hållbarhet. Programmet sträcker sig till 2027 och antas av kommunfullmäktige.
- Äldreplanen konkretiserar programmets prioriterade målområden i insatser och aktiviteter. Planen sträcker sig fram till 2027 och antas av kommunstyrelse

Förvaltningen utgår i alla insatser för äldre från den nationella värdegrunden för äldreomsorgen enligt Socialtjänstlagen samt Kungälvs lokala värdighetsgaranti.

Utgångspunkt för Äldreplanen är även följande dokument i Kungälvs kommun:

- Äldres boende – hållbar bostadsförsörjning. Policy
- Riktlinje Äldreomsorg
- Social översiktsplan – plan kring ökat innanförskap
- Kompetensförsörjningsplan

3. Syfte

Syfte med Äldreplanen är att konkretisera hur ambitionerna för äldre i Program Social hållbarhet ska uppnås via prioriterade områden och insatser.

4. Mål och viljeinriktning

Äldre personer ska ha möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra.

5. Nulägesanalys

Sveriges befolkning lever allt längre. En åldrande befolkning kan ses som en del i en positiv utveckling där vi blir friskare, mer aktiva och lever längre. Fram till 2031 kommer de som är 80 år eller äldre öka med nästan 50 procent.¹ Andelen äldre i de äldsta åldersgrupperna ökar, vilket ställer krav på en hälso- och sjukvård samt omsorg som kan möta behoven i denna befolkningsgrupp.

Sveriges kommuner har stora utmaningar. En av utmaningarna handlar om demografiska förändringar som medför behov av annan beredskap än tidigare. Andelen äldre i de äldsta åldersgrupperna ökar. En åldrande befolkning kan ses som en del i en positiv utveckling där vi blir friskare, mer aktiva och lever längre. Det ställer krav på en hälso- och sjukvård samt omsorg som kan möta behoven. Vård och omsorg ska anpassas efter individens olika behov. De äldre ska ges möjlighet att vara aktiva och delaktiga i sin vård och omsorg. Allt fler bor kvar i det ordinära boendet, vilket innebär att fler med stora behov av insatser får insatserna utförda där. Krav på utveckling och effektivitet i den kommunala hemsjukvården och omsorgen ökar. Rätt kompetens att ge trygghet och säkerhet för den enskilde, samordning av insatser och samverkan mellan olika aktörer är viktiga förutsättningar för att ge vård och omsorg av god kvalitet.

Även om äldres hälsa har förbättrats kommer äldres behov av vård och omsorg öka kraftigt. Samtidigt blir konkurrensen om arbetskraften allt hårdare. Kompetensutmaningen kan främst mötas genom nya arbetssätt och att ta tillvara och utveckla befintliga medarbetare. Genom att fortsätta förändra arbetssätt och ta tillvara och utveckla de befintliga medarbetarna kan behoven av fler anställda minska. Det handlar bland annat om att ställa om organisationen, till exempel genom använda det stöd som ny teknik kan bidra med, se över och använda kompetensen rätt samt identifiera nya yrkesroller. För att klara rekryteringsutmaningen måste möjligheterna till utbildning och vidareutbildning vara goda, framför allt till de stora yrkesgrupperna undersköterska och vårdbiträde.² Detta följs upp i ordinarie uppföljning.

På nationell nivå har en utredning mynnat ut i ett förslag på en ny äldreomsorgslag; SOU 2022:41 Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer. Utredningen föreslår en äldreomsorgslag så att kvalitet och tillgänglighet förbättras för personer som får kommunal hälso-och sjukvård, däribland personer som har stöd och hjälp från äldreomsorgen. Utredningen var ute på remiss under 2022 och nu pågår sammanställning av remissvar.

¹

<https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/personalochkompetensforsorjning/aldreomsorg.35046.html>

²

<https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/personalochkompetensforsorjning/aldreomsorg.35046.html>

6. Indikatorer

Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA) tillhandahåller ett antal nyckeltal som stöd till kommuner och regioner. Nyckeltalen finns samlade på webbplatsen kolada.se. I Kolada markerar färger hur en kommun ligger till i förhållande till andra på ett nyckeltal. Kommunerna sorteras från högsta till lägsta och färgen tilldelas utifrån position på rankingen, oavsett hur stor spridningen är mellan kommunerna. Några av nyckeltalen saknar färg och då har ingen jämförelse gjorts mellan kommuner.

	Bästa 25 %
	Mittersta 50 %
	Sämsta 25 %

Prioriterat område	2020	2021	2022
Boende			
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – besväras <i>ofta</i> ensamhet, andel % ³	14		15
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – besväras av ensamhet, andel % ⁴	61		59
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – besväras <i>ofta</i> ensamhet, andel %	14		23
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – hälsotillstånd, andel %	32		33
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – hälsotillstånd andel %	26		21
Väntetid i antal dagar från ansökningsdatum till första erbjudet inflyttningsdatum till särskilt boende, medelvärde ⁵	83	50	65
Hälsa			
Fallskador bland personer 80+, 3-årsm, antal/1000 inv. ⁶	52	56	

³ Undersökningen av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och äldreboenden, Socialstyrelsen.

⁴ Undersökningen av äldres uppfattning om kvaliteten i hemtjänst och äldreboenden, Socialstyrelsen.

⁵ Egen undersökning i kommunen.

⁶ Socialstyrelsen Patientregistret

7. Prioriterade områden och insatser

Äldreplanen har följande prioriterade områden:

- Äldres boende - hållbar bostadsförsörjning
- Främja seniorhälsa

Utifrån de prioriterade områdena fastställs vilka insatser som ska genomföras fram till 2027. Insatserna ska stödja en utveckling av kommunens aktiviteter för äldre personer i Kungälv utifrån lagstiftning.

Boende

Den ökade medellivslängden i Sverige och i Kungälv kommun innebär att andelen äldre blir större. Samtidigt syns en positiv utveckling, där fler äldre har en bättre hälsa och lever ett aktivt liv. I Kungälv kommun bor endast cirka 4 procent av alla 65 år och äldre i vård- och omsorgsboende. Framtida scenario är att fler bor kvar i den egna bostaden och att mer av hälso- och sjukvården kommer att ske där, vilket kommer att ställa ökade krav på den egna bostaden.

Flyttbenägenheten är låg bland seniorer, många planerar inte i tid för sitt boende utan bostaden kan bli ett hinder för det goda livet. Det är den enskildes egna ansvar att bo i en ändamålsenlig bostad för att kunna leva ett självständigt och gott liv. Kommunen kan skapa incitament för attraktiva boendemiljöer för seniorer samt stimulera äldre att flytta till dessa om den nuvarande bostaden inte matchar individens behov.

Kungälv's framtida bostadsbyggande behöver innehålla valmöjligheter för alla generationer. Bostaden är möjlighet till ett självständigt liv. Utifrån dimensionerna social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, är äldres boende en strategisk fråga. Det finns en förhoppning om att flyttkedjor ska starta genom att äldre lämnar opraktiska bostäder för att flytta till mer ändamålsenliga bostäder.

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Öka allmänhetens kunskap och förändra attityder kring äldres boende.	Riktad information både internt (handläggare, utförare) och externt (föreningar, samarbetspartners) om äldres boende och boendeformer.	Trygghet och stöd
Kunskap kring äldres boendesituation ska beaktas i samhällsplaneringen för ändamålsenligt boende.	Via enkät kartlägga äldres intresse och önskemål hur ett boende kan bli attraktivt med gemenskap och motverka social isolering.	Trygghet och stöd
Proaktiv planering för välfärdsteknik i alla boendeformer.	Perspektivet äldre och aktuell kunskap beaktas vid	Trygghet och stöd

	framtagande av lokalförsörjningsplan.	Samhälle och utveckling
Vid byggnation främja lokallösningar som möjliggör träffpunkter.	Möjliggörande av träffpunkter beaktas vid avsiktsförklaringar med berörda byggherrar.	Samhälle och utveckling, Trygghet och stöd

Hälsa

Åldrande behöver inte innebära försämrad hälsa och livskvalitet, men risken att drabbas av olika hälsoproblem ökar med stigande ålder. Äldre personer över 75 år är en av de grupper som oftast upplever ofrivillig ensamhet. Var tionde person i den gruppen känner att ensamheten påverkar deras mående negativt.⁷

Nationellt lider cirka 20 procent av alla äldre personer av psykisk ohälsa. Inom en snar framtid är 25 procent av alla svenskar 65 år och äldre, vilket gör psykisk ohälsa till en av våra största folksjukdomar.

Fallolyckor är vanliga bland äldre personer och kan orsaka skador, förlorad självständighet, försämrad livskvalitet och dödsfall. Varje år faller fler än 100 000 personer, 65 år och äldre, så illa att de behöver besöka specialistvården och cirka 70 000 behöver läggas in på sjukhus. Cirka 1 000 äldre personer dör. Med förebyggande insatser kan många fallolyckor förhindras.⁸

Välfärdsteknik som digitala larm, digitala lås och medicinpåminnare kan påverka äldres känsla av att vara trygg och säker i sitt hem. Många tjänster ställer idag krav på tillgång till internet och Mobilt BankID. Äldre åldersgrupper kan ha behov av dessa tjänster, men har oftare svårigheter att använda dessa och behöver oftare hjälp. Av dem som är födda på 1920- och 1930-talet använder 4 av 10 inte internet, och drygt 3 av 10 behöver digital hjälp. Sammanfattningsvis riskerar 8 av 10 av de äldsta ett digitalt utanförskap och därmed sämre tillgång till vissa välfärdstjänster.⁹

Insats	Aktiviteter	Ansvar
Främja seniorhälsa utifrån både befolkningsperspektiv samt äldre som har insats via Kungälv kommun.	Stimulera och möjliggöra att föreningslivet kan vara en ännu mer aktiv part i att främja seniorhälsa och motverka ensamhet.	Trygghet och stöd
Främja självständighet och delaktighet genom befintlig och ny teknik.	Implementera samt följa upp E-tjänst för volontärverksamhet där sökande kan förmedla	Trygghet och stöd

⁷ <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/socialstyrelsen-sa-kan-aldres-ensamhet-brytas/>

⁸ Fallolyckor - Socialstyrelsen

⁹ Socialstyrelsen (2022) Vård och omsorg för äldre Lägesrapport 2022

	behov av stöd samt frivilliga kan erbjuda möjlighet till stöd.	
	Utifrån genomförande av digitaliseringsplan följa upp effekter kring ökad självständighet och delaktigheter för målgruppen	Trygghet och stöd
Skapa förutsättningar för ett aktivt liv utan ofrivillig ensamhet.	Implementera och följa upp koncept kring omställningskontakt. Målgrupp är fortsatt de äldsta som inte har hemtjänst eller bor på särskilt boende.	Trygghet och stöd
Utöka samarbete med föreningar och civilsamhälle i syfte att äldre medborgare ska kunna leva ett självständigt liv med god hälsa.	Utveckla fokus för och utvärdera nätverket som startats upp tillsammans med civilsamhället.	Trygghet och stöd

8. Levandegöra

Äldreplanen utgår till stor del från befintliga uppdrag inom kommunen. Inom förvaltningen är det prioriterat att tydliggöra vem som ska arbeta med respektive uppdrag och koordinera dessa.

Planen publiceras på kommunens webbplats tillsammans med övriga styrdokument.

9. Uppföljning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för Äldreplanen och ska tillse att den är ändamålsenlig. Om det under perioden visar sig att planen behöver uppdateras ska behovet initieras till berörd instans.

Uppföljning av program Social hållbarhet görs i samband med Kungälv kommun årsbokslut, där planens aktiviteter följs upp årligen. Rapporten redovisas till kommunfullmäktige och innefattar återkopplingar från Social översiktsplan, Äldreplan, plan för ökad delaktighet samt plan Trygg i Kungälv.